

Zie, uw Koning

Toelichting op het evangelie naar
Mattheüs

Ger de Koning

Proefhoofdstuk

Hoofdstuk 4

4:1–2 De Heer Jezus 40 dagen verzocht door de duivel

1 Toen werd Jezus naar de woestijn omhooggeleid door de Geest om verzocht te worden door de duivel. 2 En nadat Hij veertig dagen en veertig nachten had gevast, kreeg Hij tenslotte honger.

Voordat de Heer wordt verzocht, zijn in de voorgaande verzen twee dingen eerst duidelijk vastgesteld: Hij is de Zoon van God en Hij is als Mens verzegeld met de Heilige Geest. Dat geldt ook voor de gelovige. Verzoeken horen bij het leven van de christen. Maar voordat wij ermee te maken krijgen, zien we hoe de Heer ons hierin is voorgegaan.

Christus krijgt met drie verzoeken te maken. In de eerste verzoeking wordt Hij verzocht als Mens, in de tweede als Messias en in de derde als de Zoon des mensen. In de eerste verzoeking gaat het om afhankelijkheid van God, in de tweede om vertrouwen op God en in de derde om aanbidding van en dienst voor God.

De Geest Die zojuist op de Heer was gekomen, leidt Hem naar de woestijn in de tegenwoordigheid van de duivel. De duivel is niet een 'boos beginsel', maar is evenzeer een persoon als de Heer. Vanaf Genesis 3 is hij gewend mensen te misleiden door het aanspreken van hun lusten en trots. Dat treft hij bij de Heer Jezus niet aan.

God heeft geen bijzondere bescherming om Zijn Zoon gelegd, zodat Hij ervoor bewaard zou blijven dat Hij door de duivel zou worden verzocht. De Heer wordt de hele periode van veertig dagen, dus zolang Hij in de woestijn is, verzocht door de duivel. Alleen de laatste drie staan in de Bijbel. In de verzoeken die de Heer ondergaat, zijn twee soorten. De eerste soort verzoeken is niet algemeen voor de mens, maar speciaal voor de Heer. Ze worden niet beschreven, omdat ze geen onderwijs voor ons inhouden. De tweede soort is die welke de Heer aan het eind van de veertig dagen onderging. Dat zijn de drie verzoeken die vanaf vers 3 worden beschreven. Zulke verzoeken zijn ook ons deel.

Het doel van de verzoeken die de Heer onderging, was niet om te zien of Hij kon zondigen, maar om te bewijzen dat Hij in de meest buitengewone omstandigheden niets anders kon doen dan het Woord van God gehoorzamen en er volledig op vertrouwen. Hij overwint waar de eerste mens onder zoveel gunstiger omstandigheden heeft gefaald. Adam en Eva hadden immers het Woord van God ingeleverd bij de duivel, terwijl de Zoon des mensen daardoor stand hield.

Gedurende de hele periode van veertig dagen heeft de Heer gevast. Als Hij in één van de volgende hoofdstukken over vasten spreekt (6:16–18), spreekt Hij uit ervaring. Hij is Zich volmaakt bewust van de enorme strijd die Hij zal moeten leveren om tegen de verzoeken van de duivel stand te houden en wat daarbij op het spel staat. Uit alles blijkt dat Hij waarachtig Mens is. Hij staat ook niet boven de gevolgen van het vasten. Hij krijgt honger. Hij ondergaat alles wat er ook maar over een mens kan komen.

4:3–4 De eerste verzoeking

3 En de verzoeker kwam en zei tot Hem: Als U Gods Zoon bent, zeg dan dat deze stenen broden moeten worden. 4 Hij antwoordde echter en zei: Er staat geschreven: 'Niet van brood alleen zal de mens leven, maar van alle woord dat door de mond van God uitgaat'.

De eerste verzoeking van de vijand ligt op het vlak van de lichamelijke behoeften. Honger is een lichamelijke behoefte. De duivel stelt de Heer Jezus voor Zijn lichamelijke behoefte te bevredigen door gebruik te maken van de macht die Hij bezit om van stenen brood te maken. Het is geen zonde om honger te hebben en het is ook geen zonde om te eten en voor de Heer is het ook geen zonde om Zijn macht te gebruiken. Maar Hij is de afhankelijke Mens en het zou voor Hem zonde zijn als Hij in Zijn eten ging voorzien zonder dat God het had gezegd. De verzoeking is hier om een daad te verrichten in onafhankelijkheid van God.

Met de woorden 'als u Gods Zoon bent' daagt de duivel de Heer uit om dat te bewijzen door de stenen te bevelen dat ze broden moeten worden. Maar Zijn Vader heeft Hem niet gezegd dat te doen, daarom doet Hij het niet. Dat geldt ook voor ons. Als wij geen duidelijke opdracht hebben van God om iets te doen, moeten we altijd wachten tot Hij die geeft. Geloof, vertrouwen, bewijst zichzelf door te wachten tot God Zijn wil bekend maakt.

De Heer heeft de plaats van een dienstknecht ingenomen en dat is niet de plaats om te bevelen. Persoonlijk heeft Hij de macht om broden van de stenen te maken. Wij hebben die macht niet. Toch kunnen ook wij van stenen broden maken en wel in geestelijk opzicht. Dat doen we als we de mooie, aantrekkelijke dingen die in de woestijn liggen, gebruiken om onze behoeften bevredigen. Dat werpt de vraag op: Waarmee vullen we onze geest, met welk voedsel?

De Heer wil Zijn macht niet gebruiken voor Zichzelf, in onafhankelijkheid van God. Het is een constant kenmerk van het werk van de Heilige Geest in de kinderen van God, dat ze geen wonderbaarlijke krachten gebruiken voor zichzelf of hun vrienden. Paulus gebruikte die kracht ook niet voor zichzelf of zijn medewerkers.

De kracht van het optreden van de Heer vindt Hij in het Woord van God. Daarmee antwoordt Hij de duivel, zonder met hem in discussie te gaan. In Zijn antwoord laat Hij zien dat het ware leven alleen te vinden is in wat God heeft gezegd (Deut. 8:3). Als wij ons daarop richten, blijven we bewaard voor eigenmachtig en daardoor schadelijk handelen.

4:5–7 *De tweede verzoeking*

5 Toen nam de duivel Hem mee naar de heilige stad en liet Hem op de dakrand van de tempel staan 6 en zei tot Hem: Als U Gods Zoon bent, werp Uzelf dan naar beneden; want er staat geschreven: 'Zijn engelen zal Hij bevel geven aangaande u, en zij zullen u op de handen dragen, opdat u niet misschien uw voet aan een steen stoot'. 7 Jezus zei tot hem: Er staat eveneens geschreven: 'U zult de Heer, uw God, niet verzoeken'.

De tweede verzoeking is niet gericht op de lichamelijke behoeften, maar op de godsdienstige. Daarvoor neemt de duivel Hem mee naar Jeruzalem, de heilige stad, en wel naar de heiligste plek van die stad, de tempel. Hij laat de Heer plaats nemen op de dakrand van de tempel. Vervolgens doet hij wat de Heer heeft gedaan: hij haalt iets aan wat geschreven staat. Maar als de duivel het Woord van God aanhaalt, is dat altijd om het te misbruiken en altijd haalt hij het verminkt aan. De tekst die de duivel aanhaalt om de Heer tot een roekeloze daad te verleiden (Ps. 91:11–12) heeft betrekking op Gods belofte dat Hij de Messias zal beschermen tegen onheil. Door deze tekst aan te halen zegt de duivel als het ware: Hier is een woord van God voor u. De verminking van het Woord zit daarin dat de duivel de woorden 'in al uw wegen' weglaat. Weer wil de duivel de Heer iets laten doen zonder in de weg van God te zijn.

Maar zijn list gaat nog verder. Hij wil dat de Heer God uitdaagt te bewijzen dat Hij de Messias zal bewaren en beschermen. Dat blijkt uit het antwoord van de Heer Jezus, een antwoord dat weer bestaat uit een aanhaling van de Schrift (Deut. 6:16). Ook hier gaat de Heer niet met de duivel in

discussie. In Zijn antwoord geeft de Heer aan dat Hij onvoorwaardelijk op God vertrouwt en dat het zonde is in ongeloof bewijzen te vragen of God ons vertrouwen wel waard is.

De eerste twee verzoeken laten twee beginselen zien die tot overwinning voeren. Het eerste beginsel is eenvoudige en absolute gehoorzaamheid. Het tweede is een volkomen vertrouwen in de weg van gehoorzaamheid. Om de moed te hebben te gehoorzamen, hebben we vertrouwen nodig. Maar vertrouwen wordt alleen in de weg van gehoorzaamheid gevonden.

4:8–10 *De derde verzoeking*

8 Opnieuw nam de duivel Hem mee naar een zeer hoge berg en toonde Hem alle koninkrijken van de wereld en hun heerlijkheid 9 en zei tot Hem: Al deze dingen zal ik U geven, als U neervalt en mij aanbidt. 10 Toen zei Jezus tot hem: Ga weg, satan, want er staat geschreven:’ De Heer, uw God, zult u aanbidden en Hem alleen dienen’.

Voor de derde verzoeking neemt de duivel de Heer mee naar een plaats vanwaar Hij een overzicht over de hele wereld heeft. Als de duivel iets moois en indrukwekkends laat zien en dat ook nog aanbiedt, doet hij dat om iemand in zijn greep te krijgen. In zekere zin behoren de koninkrijken van deze wereld aan de duivel. Adam heeft het gezag erover verspeeld en de wereld in de handen van de duivel overgeleverd. Daardoor is de duivel de god van deze eeuw en de overste van deze wereld (2 Kor. 4:4; Joh. 14:30). Deze situatie zal voortduren tot de Heer terugkomt. Pas dan breekt Zijn koninkrijk aan (Openb. 11:15).

De verzoeking is daarin gelegen, dat de Heer de koninkrijken zou krijgen zonder ervoor te hoeven lijden. De duivel toont de Heer de erfenis die Hem wacht. Hij biedt die aan op voorwaarde dat de Heer een knieval voor hem maakt. Hoe vaak hebben mensen voor oneindig veel minder een knieval voor satan gemaakt. De duivel maakt zichzelf als satan openbaar door ronduit te stellen dat de Heer het kan krijgen, als Hij neervalt en hem aanbidt. Hij stelt een ander voorwerp van aanbidding voor dan God.

De Heer wijst hem terug als ‘satan’, Hij weerstaat hem. Nooit mogen we toelaten dat iets of iemand zich plaatst tussen onze ziel en God. Dat kreeg ook Petrus te horen, toen hij de Heer van Zijn weg van gehoorzaamheid wilde afbrengen (Matth. 16:22–23).

Alle aanhalingen uit het Woord waarmee de Heer de duivel antwoordt, komen uit het boek Deuteronomium. In dat boek wordt de verantwoordelijkheid van Israël gezien in verbinding met het bezit van het land en de voorrechten van het volk. We zien daar dat alle zegeningen voor het volk gebaseerd zijn op gehoorzaamheid.

4:11 *De duivel verslagen*

11 Toen verliet de duivel Hem; en zie, engelen kwamen bij Hem en dienden Hem.

De Heer heeft de duivel weerstaan en hem verslagen met Gods Woord. De duivel is de verliezer en verlaat de Heer zonder enig door hem begeerd resultaat te hebben geboekt. Hij kan geen vat op de Heer krijgen, omdat de Heer in alles afhankelijk, gehoorzaam, vertrouwend en toegewijd bleef. Daardoor heeft de Heer de sterke gebonden. Nu kan Hij het land doorgaan om aan de sterke zijn goederen te ontnemen, dat wil zeggen, mensen die in de macht van de duivel zijn daaruit te bevrijden (Matth. 12:19).

De plaats van de duivel wordt direct ingenomen door engelen. Wat zullen ze als het ware ademloos hebben toegekeken, toen hun Schepper zo door de duivel werd verzocht. Wat zouden ze het graag

voor Hem hebben opgenomen. Eens zullen ze oorlog voeren tegen de duivel en zijn engelen (Openb. 12:7). Maar zover is het hier nog niet. Nu komen ze bij Hem om Hem te dienen, mogelijk met voedsel dat de Heer niet wilde nemen op aansporing van de satan.

4:12–17 *Begin van de dienst in Galiléa*

12 Toen Hij nu had gehoord dat Johannes was overgeleverd, vertrok Hij naar Galiléa; **13** en Hij verliet Nazareth en kwam in Kapernaüm wonen dat aan de zee ligt, in het gebied van Zebulon en Nafthali, **14** opdat vervuld werd wat gesproken is door de profeet Jesaja, die zei: **15** ‘Land Zebulon en land Nafthali, aan de weg van de zee, over de Jordaan, Galiléa van de volken: **16** het volk dat in duisternis zat, heeft een groot licht gezien, en voor hen die zaten in het land en de schaduw van de dood, hun is een licht opgegaan’. **17** Van toen af begon Jezus te prediken en te zeggen: **Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen.**

De gevangenneming van Johannes is voor de Heer het tijdstip om Zijn dienst te beginnen. De verwerping van Johannes werpt de schaduw van Zijn eigen verwerping vooruit. Johannes was de voorloper van de Heer, zowel in zijn zending als in zijn verwerping (17:12).

Het terrein waar de Heer Zijn dienst gaat verrichten, ligt buiten Jeruzalem en Judéa. Hij gaat naar het noorden van het land. Het is een doorgangsroute voor de volken. Daar wonen de armen en verachten van de kudde, het overblijfsel, dat al in hoofdstuk 3 en 4 duidelijk onderscheiden is van de oversten van het volk. Het gebied waar Hij heen gaat, is door Jesaja voorzien (Jes. 8:23–9:1). Met Zijn komst gaat er voor een volk dat in duisternis zit, een groot licht schijnen. Voor mensen in het land en de schaduw van de dood gaat een licht op. Met Hem gloort hoop in een uitzichtloze situatie.

Hij gaat er wonen en ook werken. Zijn prediking is dezelfde als die van Johannes (3:1). De stem van Johannes was tot zwijgen gebracht, maar de Heer neemt de prediking over en zet die versterkt voort.

4:18–22 *Roeping van de eerste discipelen*

18 En toen Hij langs de zee van Galiléa wandelde, zag Hij twee broers, Simon, die Petrus wordt genoemd, en zijn broer Andréas, een werpnet in de zee werpen, want zij waren vissers; **19** en Hij zei tot hen: **Komt achter Mij en Ik zal u vissers van mensen maken.** **20** Zij nu lieten terstond hun netten achter en volgden Hem. **21** En toen Hij vandaar verder was gegaan, zag Hij twee andere broers, Jakobus, de zoon van Zebedeüs, en zijn broer Johannes, terwijl zij in het schip met hun vader Zebedeüs bezig waren hun netten te verstellen. En Hij riep hen; **22** en zij lieten terstond het schip en hun vader achter en volgden Hem.

De Heer roept mensen achter Zichzelf, want ze moeten van Hem leren. Hij is de Enige Die dit recht heeft. Hij roept hen tot Zich om Hem helemaal in Zijn dienstwerk en verzoeken te volgen. Dat betekent dat zij zich aan Hem verbinden en in alles delen wat Zijn deel is. Daartoe moeten ze al het andere prijsgeven. Als de Heer roept, gaan Zijn rechten boven die van de natuur uit. Alleen als de roep van de Heer klinkt, mag iemand zijn werk en zelfs zijn familie verlaten. Zo’n roeping is wel een bijzonderheid, want gebruikelijk is dat iemand de Heer dient in zijn gewone dagelijkse omstandigheden.

Het is altijd belangrijk dat we terstond handelen, zodra Zijn wil duidelijk is. Dat doen zowel Petrus en Andréas als Jakobus en Johannes. Als ze geroepen worden, zijn ze druk bezig met het uitoefenen van hun beroep. De Heer roept geen luie, maar actieve mensen.

Hun bezigheden tijdens hun roeping zijn symbolisch voor het werk dat ze later voor de Heer zullen doen. Petrus en Andréas zijn bezig een werpnet in de zee te werpen. Zij worden later als vissers van mensen gebruikt om mensen bij de Heer te brengen. Jakobus en Johannes zijn bezig hun netten te verstellen; dat is ze repareren en zo weer in orde brengen voor de volgende vangst. Zij worden later gebruikt om betrekkingen tussen gelovigen in orde te brengen. Petrus en Andréas zijn meer evangelisten, Jakobus en Johannes zijn meer herders.

Geen menselijke opleiding maakt geschikt om het werk van de Heer te doen. Om met Hem het land door te trekken kiest de Heer geen mensen met een hoge positie, of mensen die rijk of geleerd zijn (vgl. Hand. 4:13). De belangrijkste kwalificatie is of iemand afhankelijk wil zijn van Hem.

De mensen die de Heer om Zich heen verzamelt, vertegenwoordigen het Godvrezend overblijfsel van Israël. De massa van het volk wil Hem niet. Maar er zijn er die in Hem geloven. Het zijn er slechts enkelen, een overblijfsel te midden van de ongelovige massa. Zij vormen voor Hem het ware Israël. Dat ziet Hij in de twaalf discipelen die Hij om Zich heen verzamelt.

4:23–25 *De Heer leert, predikt en geneest*

23 En Hij trok in heel Galiléa rond, leerde in hun synagogen, predikte het evangelie van het koninkrijk en genas elke ziekte en elke kwaal onder het volk. 24 En het gerucht van Hem ging uit tot in heel Syrië; en zij brachten bij Hem alle lijdenden die bevangen waren door allerlei ziekten en pijnen, bezetenen, maanzieken en verlamden; en Hij genas hen. 25 En vele menigten volgden Hem van Galiléa, Dekápolis, Jeruzalem, Judéa en het Overjordaanse.

Het dienstwerk van de Heer bestaat uit leren, prediken en zieken genezen. Genezingen zijn de kracht die de verkondiging vergezelt. Door genezingen wordt de algemene aandacht gevestigd op Zijn hele dienst; dat betreft Zijn leer, Zijn prediking en Zijn werken. In de genezing van mensen ligt het bewijs van de macht van het rijk van God dat in Hem aanwezig is. Het is de kracht van God die in goedheid op aarde wordt geopenbaard. Hij proclameert het koninkrijk en laat dat gepaard gaan met de bewijzen van macht die in staat is dat koninkrijk te vestigen. We kunnen wonderen zien als een bel waardoor een gehoor wordt aangetrokken, waarop de boodschap volgt.

Door Zijn leer en werken komen velen tot Hem die Hij in de hoofdstukken 5–7 zal gaan toespreken over de beginselen van het koninkrijk der hemelen.